

تحلیل روایت کاربران متأهل از مشارکت در سایتهای همسریابی

طیبه محمدی نیا*

چکیده

این مطالعه با استفاده از روش نظریه زمینه‌ای به تحلیل پدیدارشناختی تجربه زیسته کاربران اعم از مردان و زنان متأهل در تالارهای همسریابی انجام شده است؛ برای این منظور با استفاده از تکنیک نمونه‌گیری هدفمند با ۱۱ عضو متأهل در تالارهای همسریابی از طریق واتس‌آپ مصاحبه‌های نیمه‌ساختار یافته انجام شد و با نرم افزار مکس کیو دی ای ورژن ۱۲ تحلیل شدند. پس از ترکیب، ادغام و مقایسه مفاهیم، چهار مقوله مشترک زمینه‌ای میان کاربران زن و مرد متأهل شامل (اعتیاد به چت با جنس مخالف، تجربه خانواده سنتی، چت علاج رفع تنهایی، سرگرمی و گذران وقت)، کشف شد؛ همچنین دو مقوله خاص کاربران زن متأهل شامل (اختفای تأهل و پرهیز از دیدار حضوری) و دو مقوله خاص کاربران مرد متأهل شامل (حس آزادی در انتخاب همسر دوم و تمایل به ازدواج سفید) نیز به دست آمد. پس از تحلیل خط داستانی مشارکت‌کنندگان مقوله هسته تحت عنوان «مقاومت در برابر کم‌رضایتی زناشویی» آشکار شد.

کلیدواژه‌ها: نظریه زمینه‌ای، همسریابی مجازی، کاربران متأهل، نارضایتی زناشویی.

۱. بیان مسئله

وقتی صحبت از شبکه‌های اجتماعی (Social Net work) می‌شود باید به جامعه کاربری آن توجه ویژه‌ای داشت. در حقیقت یک شبکه اجتماعی، سایت یا مجموعه سایت‌هایی است که

* مربی گروه علوم اجتماعی دانشگاه پیام نور، تهران، ایران (نویسنده مسئول)، tmnia@pnu.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۷/۱۵، تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۱۰/۱۲

به کاربران این امکان را می‌دهد تا علاقه‌مندی‌ها، نیازهای ارتباطی و فعالیت‌های خودشان را با دیگران به اشتراک بگذارند (حافظ نیا، ۱۳۹۰). گسترش این شبکه‌ها به گونه‌ای است که متخصصان معتقدند "حوزه عمومی" مورد نظر هابرماس در «فضای مجازی» تجسم یافته است (El-Nawawy & Khamis, 2012). در حال حاضر فضاهای آنلاین به یک حوزه عمومی برای شناخت، تعامل و حتی برقراری رابطه عاشقانه میان جوانان به ویژه در کشورهای عربی مبدل شده است (Sotoudeh et al, 2017).

ارتباط میان دو جنس در بسیاری از کشورهای شرقی ارتباطات میان دو جنس برای افکار عمومی حساسیت‌برانگیز و در مواردی تابوی اجتماعی است به گونه‌ای که در مواردی حتی منجر به قتل‌های ناموسی شده است (Larsson, 2011). این کنترل در جوامع اسلامی رنگ و بوی مذهبی به خود می‌گیرد و در برخی موارد مجازات‌های قانونی به همراه دارد، به عنوان مثال می‌توان به جداسازی و تفکیک جنسیتی در کشورهای نظیر عربستان اشاره کرد که زمینه افزایش حضور زنان و مردان را در کنار یکدیگر در فضای مجازی فراهم کرده است، جایی که به نظر می‌رسد امکان نظارت به حداقل کاهش می‌یابد و کنشگران آزادی عمل بیشتری برای ارتباط با جنس مخالف پیدا می‌کنند (Hatfield & Rapson, 2015: 7). در واقع، این گروه از کاربران به یک نیروی هنجارشکن و مقاومت مبدل شده‌اند که جهت برقراری ارتباط با جنس مخالف فضای امن، متنوع و غیرقابل کنترل مجازی را برگزیده‌اند (Dörin, 2009).

نتایج برخی از پژوهش‌ها نشان می‌دهد که گروهی از کاربران فضای مجازی گرایش به سبک‌های زندگی غیرمتعارف دارند؛ طبق نتایج پژوهش های بلو (Bellou) (۲۰۱۵) و سایمون (Simons) (۲۰۱۴) اغلب جوانانی که گرایش جنسی آنها هم‌نوا با اکثریت جامعه نیست، ازدواج از طریق سایت‌های همسریابی را روشی بدون مخاطره برای یافتن یک شریک جنسی مناسب می‌دانند؛ در برخی مطالعات نیز به نرخ بالای ازدواج‌های بین‌نژادی و همجنسگرایان در این فضا اشاره شده است که بیشترین متقاضیان ازدواج اینترنتی هستند (Bellou, 2015).

در ایران هم بر اساس گزارش پژوهشگران حوزه فرهنگ و رسانه برخی کاربران به دنبال ابراز عدم تبعیت از نظام‌های اخلاقی و ارزشی جامعه در هزار توی این دنیای وسیع و پیچیده گم می‌شوند (ذکایی و حسینی، ۱۳۹۴) و از آنجا که این سایت‌ها از طریق بسط جهان تعاملی افراد بهتر و ارزان‌تر می‌توانند همسر دلخواه فرد را معرفی کنند جهت یافتن

تحلیل روایت کاربران متأهل از مشارکت در سایتهای همسریابی ۱۷۵

همسر مناسب وارد دنیای متنوع و وسوسه انگیز اینترنت می‌شوند (سبحانی و همکاران، ۱۳۹۵). طبق گزارش خبرگزاری ایرنا به نقل از معاون ساماندهی وزارت ورزش و جوانان ۱۱ میلیون شهروند مجرد زیر ۳۰ سال وجود دارد که در ۳۵۰ سایت همسریابی غیرقانونی عضویت دارند؛ گلرزازی، معاون وزیر ورزش و جوانان در یک گزارش خبری اعلام کرد: «طی سه سال گذشته تعداد این سایتهای رشد سه برابری داشته است» (برات دستجردی و همکاران، ۱۳۹۱: ۸۷).

این داده‌ها نشان می‌دهد که موضوع ازدواج از طریق اینترنت برای جوانان ایرانی در سال‌های اخیر تحت تأثیر تحول در سبک زندگی و شیوه همسرگزینی بسیار مهم شده است و نهادهای رسمی نسبت به دلایل این حجم از تقاضاها بی‌اطلاع و ناآگاه می‌باشند. هم‌زمان با افزایش تعداد گزارش‌های مبنی بر سوء استفاده از این فضا که بنا به اعلام نظر رئیس پلیس فتای استان اصفهان اغلب شاکیان این پرونده‌ها افرادی بودند که از آنها اخاذی شده، مورد سوء استفاده جنسی قرار گرفته‌اند و یا برای مدت‌ها با شخصی متأهل به‌منظور ازدواج وارد گفتگو شدند. از آنجا که سود حاصل از چنین پیوندهایی برای مدیران این سایتهای بسیار زیاد است ب‌گونه‌ای که تراکنش مالی یکی از این سایتهای روزانه ۱۲ میلیون تومان گزارش شده است (سبحانی و همکاران، ۱۳۹۵).

صرفنظر از عوامل اخلاقی و امنیتی افزایش حضور کاربران متأهل در سایتهای همسریابی کمتر مورد توجه پژوهشگران در ایران قرار گرفته است. از این رو مسئله اصلی پژوهش حاضر، مطالعه روایت کاربرانی است که پس از ازدواج با هویت‌های ساختگی به عضویت در سایتهای همسریابی مشغول می‌شوند. با توجه به آنچه ذکر شد، پرسش اصلی این پژوهش آن است که تجربه زیسته کاربران متأهل در تالارهای همسریابی چگونه قابل تحلیل است؟

۲. مبانی نظری پژوهش

رابرت و سنو معتقد است «زندگی روزمره» انسانها برساخته‌ای فرهنگی است که به واسطه ی الگوهای رو به افزایش تحرک جهانی و تأثیر آنها بر مفاهیم فضا و مکان، شدت هر چه بیشتری پیدا می‌کند. فضاهای قومی متجانس و تقریباً ایستا به وضوح مرزبندی می‌شوند و بسیار کثرت‌گرایانه و پرمنازعه‌تر از قبل نظم اخلاقی موجود را به چالش می‌کشند (وسنو، ۱۳۹۹: ۱۲). در این دیدگاه زندگی روزمره بیش از آن که عرصه تکرار و روزمرگی یا عرصه

استثمار سرمایه دارانه باشد، عرصه رویایی و مبارزه است، عرصه ای که در آن تنوعات فرهنگی موجود در جامعه موجب شکل‌گیری ذائقه‌ها و سلیقه‌های رقیب و متعارض می‌شود.

فدرستون نیز ضمن تأیید این رویکرد نظری معتقد است که در فرهنگ مصرف، افراد سبک زندگی شان را تبدیل به پروژه‌ای در تمام عمر می‌کنند؛ کنشگران فردیت و احساس خود را صرف طراحی سبک منحصر به فرد خود می‌کنند و با کمک گرفتن از فضای ناشناسی و قدرت تکنولوژی رسانه جهان زندگی خود را بسط داده و متمایز می‌کنند. فرد مدرن در یک فرهنگ مصرفی آگاه می‌شود که نه تنها از طریق نمایش پوشش خویش بلکه از طریق در دسترس قرار دادن وسایل منزل اعم از مبلمان، طراحی داخلی، خودرو و تأسیس نهادهای خیالی در فضای مجازی می‌تواند خالق زندگی دلخوانانه خویش باشد. از این جهت فدرستون سه معنا را برای حضور کاربران در فضاهای مجازی معرفی می‌کند: اولاً کنشگر در این فضا می‌تواند به آن خرده فرهنگ‌هایی رجوع کند که در جهان واقعی امکان خلق و تغییر آنها را ندارد. بنابراین در پی مبارزه مستقیم علیه نظم موجود بر می‌آید. در این جا فرض بر این است که قدرت فضای مجازی و تکنولوژی می‌تواند در هر کجا و بر هر چیز غلبه پیدا کند و بر ابژه اثر بگذارد. دوم اینکه کنشگر خلاق مدام در حال بازاندیشی و خروج از یکنواختی زندگی روزمره‌ای است که نظام هنجاری و ارزشی موجود بر آنها تحمیل کرده است فضای مجازی ذیل سایه تکنولوژی توانسته مبین طرح تبدیل زندگی به اثر هنری باشد. فدرستون ادامه می‌دهد که توجه به خرده فرهنگ‌های هنرمندانه و روشنفکرانه بر زندگی مبتنی بر مصرف نظم موجود، نیاز به شکل دادن زندگی در قالبی را ایجاد کرده است که از لحاظ صورت و محتوا خوشایند نظام اخلاقی موجود نیست پس کنشگر در جستجوی ذوق‌ها و سلاقی نو و ایجاد سبک‌های متمایز دست به خلاقیت و تابوشکنی می‌زند (فدرستون، ۱۳۸۰). سومین معنای زندگی ذیل سایه فضای مجازی به شیوع سریع نشانه‌ها و ایماژهایی باز می‌گردد که اجزای تشکیل‌دهنده زندگی روزمره جامعه امروزی را در خود غرق می‌کند.

۳. روش تحقیق

در این پژوهش از روش گراند تئوری با تأکید بر رویکرد پدیدارشناسی استفاده می‌شود؛ به منظور درک تجربیات زیسته کاربران از فعالیت در سایت‌های همسریابی مجازی از نمونه

گیری مبتنی بر هدف (Purposive Sampling) استفاده شد. با توجه به اینکه مشارکت-کنندگان باید منبع غنی از تجربیات باشند و پژوهشگر را در توسعه و بازسازی مفاهیم کمک کنند (Burns & Grove, 2005). در این پژوهش نمونه‌گیری با حداکثر تنوع ملاک عمل قرار گرفت و پژوهشگر سراغ کاربرانی رفت که از بیشترین زمان عضویت برخوردار بودند (عضویت طولانی و نقره‌ای). در این پژوهش معیارهای ورود مشارکت‌کنندگان به مطالعه عبارت بودند از:

- عضویت مشارکت‌کننده در سایت همسریابی تایید شده باشد.
- بین ۲۰ تا ۴۰ سال سن داشته باشد.
- در زمان انجام پژوهش کاربر فعال باشد.
- معیار خروج از مطالعه عبارت بود از:
- کاربرانی که در زمان انجام پژوهش از عضویت سایت خارج می‌شوند و یا حاضر به ادامه همکاری و گفتگو با پژوهشگر نبودند.

۴. مشارکت‌کنندگان پژوهش

در این پژوهش مشارکت‌کنندگان اصلی در شروع مطالعه صرفاً کاربران فعال در سایت‌های همسریابی بودند و در طی فرایند تکامل نظریه مصاحبه با تعدادی کاربران طولانی و نقره‌ای انجام شد که سابقه فعالیت و میزان فعالیت آنها در مقایسه با کاربران عادی بیشتر بود. تعداد شرکت‌کنندگان در این مطالعه ۱۱ کاربر اعم از زن و مرد متأهل در بازه سنی ۲۰ تا ۳۹ سال در نظر گرفته شد که بصورت آنلاین در سایت‌های همسریابی عضو بودند. لازم به ذکر است مکان سکونت واقعی کاربران ملاک نمونه‌گیری قرار نگرفت و مکالمات بعدی میان پژوهشگر با مشارکت‌کنندگان در واتس‌اپ انجام گرفت، زیرا هر نوع ارسال پیامک در داخل کاربری سایت همراه با پرداخت هزینه بود و عموماً کاربران پس از آشنایی با یکدیگر وارد گفتگو در اپ‌هایی با امکانات بیشتر می‌شدند. مشخصات مشارکت‌کنندگان واقعی نبوده و طبق معرفی آنها در سایت بصورت مستعار در جدول زیر آورده شده است.

جدول شماره ۱ مشخصات زمینه‌ای مشارکت‌کنندگان

شماره	سن	جنسیت	تحصیلات	شغل	مدت زمان عضویت
۱	۲۶	مرد	لیسانس جهانگردی	دانشجو	۸ ماه
۲	۲۸	زن	دیپلم	حسابدار	۱ سال
۳	۳۲	زن	فوق دیپلم کامپیوتر	خانه دار	۱ سال و نیم
۴	۳۰	زن	فوق لیسانس تربیت بدنی	مربی شنا	۵ ماه
۵	۳۹	زن	دیپلم	خانه دار	۲ سال و دو ماه
۶	۳۷	زن	لیسانس کشاورزی	خانه دار	۱ ماه
۷	۲۳	مرد	لیسانس مکانیک	خانه دار	۳ ماه
۸	۲۹	مرد	فوق لیسانس	بازاریاب	۱ سال
۹	۲۴	مرد	لیسانس هنر	خانه دار	۴ ماه نیم
۱۰	۲۵	مرد	لیسانس تاریخ	خانه دار	۱۱ ماه
۱۱	۳۹	مرد	تخصص پزشکی	جراح	۲ سال

نمونه‌گیری و جمع‌آوری داده‌ها همزمان با تحلیل آن‌ها انجام شد و با توجه به نتایج تحلیل داده‌های مصاحبه‌های قبلی و سایر منابع، مشارکت‌کننده‌ی بعدی و هم‌چنین سؤالاتی که باید در مصاحبه‌های بعدی پرسیده می‌شدند، تعیین می‌شد. در واقع، با پیشرفت مطالعه، روند نمونه‌گیری به نمونه‌گیری نظری تبدیل شد. نمونه‌گیری بدون هیچ محدودیتی در تعداد مشارکت‌کنندگان تا زمان رسیدن به اشباع نظری (Theoretical saturation) ادامه یافت. اشباع، بیش از نبود داده‌های جدید است. منظور از اشباع نظری این است که هر طبقه به اندازه کافی از نظر ویژگی‌ها و ابعادش همراه با حداکثر تنوع و تغییرپذیری تکامل یافته باشد. رسیدن به اشباع نظری به نوشتن یادآورهای بسیار و تلاشی هوشیارانه در تکمیل و پوشش گسست‌های موجود در داده‌ها نیاز دارد (Corbin & Strauss, 2008).

۵. گردآوری داده‌ها

در این پژوهش، روش اصلی جمع‌آوری داده‌ها، مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته بود. پژوهشگر در ابتدا یک اکانت کاربری تشکیل داد و همزمان در چهار سایت همسریابی (دو همدم، شیدایی، هلو، بهترین همسر) عضو شد. در این مرحله پژوهشگر توسط هر کاربری

که تقاضای آشنایش پذیرفته می‌شد، وارد گفتگو و رد و بدل کردن شماره تماس در واتس‌آپ شد. پس از مدتی گفتگوی دوستانه و مشخص شدن تأهل شخص (حداقل دو ماه و حداکثر ۶ ماه)، خود را به عنوان پژوهشگر معرفی کرده و ضمن آشنایی کلی از اهداف پژوهش خود با مشارکت‌کننده سخن می‌گفت و در صورت توافق آنان برای شرکت در مصاحبه هماهنگی لازم انجام می‌شد. به دلیل خروج بسیاری از کاربران در این دوره، جمع‌آوری اطلاعات دو سال بطول انجامید. قبل از انجام گفتگو از طریق واتس‌آپ رضایت آگاهانه از مشارکت‌کنندگان اخذ می‌شد و به آنها اطمینان داده می‌شد پیام‌ها، عکس‌ها و صوت‌های ارسالی توسط آنها صرفاً برای انجام پژوهش است و پس از آن حذف می‌شود، در عین حال همه هویت‌ها همان گونه که در سایت پنهان و بین شخصی بود به همان شیوه ثبت و ذکر شده است.

پژوهشگر با پرسیدن یک سری سؤالات مقدماتی و با برقراری رابطه‌ی مناسب و جلب اعتماد مشارکت‌کنندگان، زمینه را جهت انجام بهتر و راحت‌تر مصاحبه فراهم نمود. مصاحبه‌ها با یک سؤال کلی و باز آغاز می‌شد، سپس سؤالات بعدی با توجه به پاسخ مشارکت‌کننده مطرح گردید و با طرح سؤالات پیش‌برنده و واضح‌کننده، روند آن‌ها در جهت پوشش دادن اهداف پژوهش هدایت می‌شد. پژوهشگر سعی نمود حداقل دخالت را در روند مصاحبه‌ها داشته باشد؛ در عین حال، پژوهشگر برای احاطه بر موقعیت و حفظ ارتباط سؤالات با هدف مطالعه، از راهنمای مصاحبه استفاده کرد.

۶. روش تحلیل اطلاعات

در این پژوهش برای تحلیل داده‌ها از پارادایم کوربین و اشتراوس (۲۰۰۸) با توجه به چهار مرحله (تحلیل داده‌ها برای مفاهیم، تحلیل داده‌ها برای زمینه، وارد نمودن فرآیند به تحلیل، ترکیب طبقات) با استفاده از نرم افزار MAX QDA ورژن ۱۲ استفاده شد.

۷. یافته‌های پژوهش

پس از گردآوری اطلاعات، مشارکت‌کنندگان به دو گروه زنان و مردان متأهل تقسیم شدند که در زمان انجام پژوهش دارای کد فعال در یکی از سایتهای همسریابی بودند. در

جدول شماره ۱. دلایل عضویت و فعالیت مربوط به هر گروه از کاربران به تفکیک مقوله- بندی شده است.

جدول شماره ۱. دلایل عضویت و فعالیت کاربران متأهل فعال در سایت‌های همسریابی تفکیک جنسیت

اعتیاد به چت با جنس مخالف	واحدهای معنی مشترک میان زنان و مردان
تجربه داشتن خانواده سستی	
چت برای سرگرمی، فراغت و گذران وقت	
چت علاج تنهایی	
روابط جنسی چت و ارضاء تمایلات جنسی بصورت مجازی	
اختفای تأهل و توجیحات آن	واحدهای معنی زنانه
پرهیز از دیدار حضوری جهت حفظ آبرو	واحدهای معنی مردانه
حس آزادی عمل در انتخاب همسر دوم	
میل به ازدواج سفید	

کدگذاری با روش in-vivo و اختصاص واحدهای معنی مشترک میان کاربران متأهل فعال در سایت‌های همسریابی انجام شد و سپس واحدهای معنی متمایزکننده میان دو گروه کشف شد.

۱.۷ واحدهای معنی مشترک میان کاربران زن و مرد متأهل

۱.۱.۷ اعتیاد اینترنتی

همزمان با ورود تکنولوژی‌های ارتباطی، انقلابی در جامعه مدرن پدید آمد، بطوریکه علاقه و وابستگی شدید جوانان به فضای مجازی زمینه تعاملات آنها را تالارهای گفتگوی مجازی افزایش داد، این وابستگی به چنان درجه‌ای رسید که محققان از پدیده‌ای بنام اعتیاد اینترنتی سخن می‌گویند. پدیده‌ای که موجب بی‌حوصلگی شدید کاربران از صرف وقت در فضای واقعی شده است (Bunt, 2003). اختلال در روابط بین فردی (relationships Interpersonal disorder) و ناتوانی در مدیریت زندگی واقعی (Peters & Malesky, 2008) از دیگر نشانه‌های اعتیاد به فضای مجازی است. این افراد اغلب مایلند مدت زمان طولانی در ارتباط با کسانی باشند که اعتیاد مشابه دارند (Irum & Abbasi, 2019).

مشارکت کنندگان در مطالعه حاضر از وابستگی شدید به چت کردن با دوستان در فضای مجازی سخن گفتند؛ عادت‌هایی که از کنترل آنها خارج شده است. شماره ۳ می‌گوید: "آگه یه روز نتونم آن لاین شم و با دوستان بچتم زندگی واسم غیر قابل تحمل میشه". مشارکت کننده دیگر که حضور همسر را مانعی برای چت کردن خود می‌دانست، اعتیاد خود را چنین مطرح کرد: "با اومدن مهدی {همسرم} باید دوباره یه مدت خماری بکشم". مشارکت کنندگان از کنجکاوی‌هایی که بعد از چت کردن در آنها به وجود می‌آید سخن می‌گویند و معتقدند این حس موجب اعتیاد آنها می‌شود. مشارکت کننده شماره ۱ مرد متأهلی است که از نداشتن اراده برای کنترل ساعات استفاده از فضای مجازی سخن می‌گوید: "وقتی که آن لاینم حالم خوبه؛ همین که خانمم باهام میاد بیرون برای خرید یا کار دیگه همش وسوسه میشم دوباره یه سرک بکشم بینم چه خبره ... احساس میکنم مغزم منفجر میشه اصلاً گوشم با خانمم نیست".

۲.۱.۷ تجربه داشتن خانواده سنتی

بسط قدرت تکنولوژی‌های ارتباطی در کشورهای اسلامی شرایط متناقض و بحث برانگیزی را در مقابل خانواده‌های سنتی در حوزه روابط میان دو جنس ایجاد کرده است (Hatfield & Rapson, 2015). مشارکت کنندگان در پژوهش حاضر یکی از مهمترین علل روی آوردن به فضای مجازی را مدیریت کردن روابطشان با جنس مخالف، قرار گذاشتن و چت کردن عنوان کردند. مشارکت کننده شماره ۳ ضمن نقد فضای بسته خانوادگی خود، تجربه محدودیتش در خانواده سنتی را چنین شرح می‌دهد: "زمان ما حرف زدن با پسرهای فامیل حتی جلوی پدر و مادرمون یه جور بی حیایی بود چه برسه به قرار گذاشتن و خلوت کردن". مشارکت کننده شماره ۱۰ آقای متأهل است که در همین خصوص می‌گوید: "ما عقده رابطه با جنس مخالف رو داریم چه مجرد چه متأهل".

در مواردی، تجربه داشتن خانواده سنتی به باورهای قالبی و جامعه سنتی مرتبط است (Boonmongkon, 2013) که بخشی از حقوق زنان را بعد از ازدواج نقض می‌کند؛ زیرا محدودیت‌های سازمان یافته‌ای پس از این قرارداد اجتماعی بر زنان تحمیل می‌شود (Piela, 2010; Sotoudeh et al, 2010). شماره ۲ احساس خود را از این محدودیت چنین عنوان کرد: "بعد از ازدواج دیگه بیشتر به چار دیواری خونه محدود شدم، چون شوهرم مخالف ارتباط من با دوستان {دختر} مجردم بود". شماره ۳ پشیمانی خود را از ازدواج این گونه

بیان کرد: "بعد از ازدواج روابطم به مادر و خواهرای خودش {شوهر} محدود شد". شماره ۲ میگوید: "بعد از ازدواج، دوستانم خودشون یکی پس از دیگری از من فاصله گرفتند، قبلاً با همکلاسی‌های قدیمی {دختر و پسر} ماهی یه بار تو دانشگاه دورهمی میداشتیم، بعد از ازدواج بهم گفتن چون تو دیگه متأهل شدی بهتره تو جمع نباشی، بچه‌ها راحت نیستن".

مشارکت‌کننده شماره ۱۱ مرد متأهلی است که دلیل عضویتش در سایت را اینگونه شرح می‌دهد: "... پدرم جانباز جنگ بود و مادرم بسیار سستی و مذهبی؛ تحت فشار مادرم با زن برادرم که فوت شد ازدواج کردم فقط تحت فشار روانی و جو خانواده".

۳.۱.۷ چت به مثابه سرگرمی و فراغت

با ورود اینترنت به خانه‌ها و سپس حاضر شدن آن در موبایل، جوانان به یکی از وفادارترین مشتریان خدمات اعجاب‌انگیز آن برای گذران فراغت و برقرار کردن ارتباط مبدل شدند؛ امروز در اکثر کشورهای دنیا، استفاده از فضای مجازی برای انجام فعالیت‌های سرگرم‌کننده به یکی از پرطرفدارترین فعالیت‌های روزمره تبدیل شده است (Pitt et al, 2016)؛ Jaiswal & Bahedia, 2015؛ گرایش جوانان به فعالیت در فضای مجازی به ویژه در مناطق کم‌امکانات شهری و روستایی جایگزین دید و بازدیدهای خانوادگی، مسافرت، خرید و ... شده است (Žumárová, 2015). اکثر مشارکت‌کنندگان پژوهش حاضر از چت در فضای مجازی بعنوان یک استراتژی سرگرم‌کننده، بدون هزینه، پرهیجان، متنوع و در دسترس یاد کردند. شماره ۲ میگوید: "همین که وقتی بگذره واسه من خودش خیلیه". شماره ۲ از حضور مجازیش به مثابه یک استراتژی پیشرفته و کم‌هزینه برای ارتباط با دوستان اینترنتی استفاده میکند. "اینجا وقت گذرونی می‌کنم، اینجا هی با اینو اون می‌شینمو می‌خندم" شماره ۵، شماره ۴ و آرزو نیز با تنوع و سهل‌الوصول بودن این فضا سرگرم هستند.

۴.۱.۷ چت علاج تنهایی

زمینه مشترک بسیاری از کاربران تالارهای گفتگوی مجازی وجود احساس ترس از تنهایی و اضطراب دردناک است (Boonmongkon et al, 2013). علاج این درد در بسیاری مطالعات چت در فضای مجازی جهت یافتن یک حامی در جهان واقعی عنوان شده است؛ کاربران

درون گرایی که ابتلا به افسردگی و تجربه ناکامی در آنها به وفور گزارش شده است (Paumgarten, 2011; Buchanan & Whitty 2014). گریز از تنهایی و ترس از تنها ماندن، مقوله‌ای است که تقریباً اکثر مشارکت‌کنندگان این پژوهش به آن اشاره داشته‌اند. مشارکت‌کنندگانی که احساس تنهایی می‌کنند یا از زندگی روزمره خود می‌گریزند بیشتر به دنبال صمیمیت در اینترنت و چت کردن با دوستان مجازی خود می‌باشند. مشارکت‌کنندگان شماره ۵ و ۴ در عبارتی مشابه عنوان می‌کنند می‌گوید: «مطمئنم اکثر کاربرانی که اینجا عضویت طلایی یا نقره‌ای دارند در دنیای واقعی تنها هستند و برای پر کردن خلاء تنهایی دارن میان اینجا و به هر دری می‌زنن».

اغلب مشتریان دائمی فضای مجازی کسانی هستند که در روابط واقعیشان با شریکشان دچار ترس، خشم و رنج هستند (Zitzman & Butler, 2009). احساس تنهایی که کاربران اعم از زنان و مردان متأهل از آن سخن می‌گویند به دلیل کم‌رضایتی از ازدواج عنوان شده است. مشارکت‌کننده شماره ۴ این احساس تنهایی را چنین توصیف می‌کند: «با شوهرم جتی یک کلمه راجع به حال و هوای دلم نمی‌تونم حرف بزنم. ... اصلاً حاضر نیست به حرفام گوش بده، میگه دوباره شروع شد، میام توی این سایت‌ها حرفای دلمو بزنم». مشارکت‌کننده شماره ۲ در این خصوص می‌گوید: «همین‌که حس کنی کسی دوست نداره احساس تنهایی می‌کنی شوهرم فقط کارش شده کار و وقتی ام میدا خونه که وقت خوابشه»

مشارکت‌کننده شماره ۱، ۹ و ۱۰ نیز علت عضویت‌شان در سایت همسریابی را جر و بحث‌های تمام نشدنی و تکراری عنوان می‌کنند، به عنوان نمونه مشارکت‌کننده شماره ۹ می‌گوید: «حوصله شنیدن غرغرهاشو ندارم، میفتم پای لپ‌تاپم تا دیگه حرف نزنیم» و مشارکت‌کننده شماره ۱۰ می‌گوید: «هر حرفی با زنم بزنم شروع به دعوی جدیده؛ باهانش احساس تنهایی می‌کنم... چطور همش دنبال مچ‌گیریه».

۵.۱.۷ روابط جنسی چت

شاید بتوان گفت در جوامع سنتی که خدمات آموزشی، درمانی، تسهیل‌گری و حتی گفتگو پیرامون مسائل جنسی در عرصه عمومی تابو است، فضای مجازی سکویی (platform) برای انفجار گفتمان در این حوزه قلمداد میشود (Boonmongkon et al, 2011). علاوه بر آنچه مطرح شد این فضا محدودیتهای اقلیت‌های جنسی را برای یافتن پارتنر مناسب از طریق

فراخوان عمومی و گسترده فراهم کرده است (Bunt, 2003). و روابط جنسی های ناامن (unprotected sex) را کاهش می دهد (Benotsch et al, 2013; Crimmins et all, 2014). در قرن حاضر، روابط جنسی مجازی (cybersex) به دلیل امکانات نامحدود تکنولوژیک در رفتارهای جنسی از طریق وب کم، پنخس ویدئو، چت روم بزرگسالان، اتاق‌های آنلاین، وب سایت های پورنوی آنلاین، سیستم های بولتن آنلاین و سایت های انتقال پرونده پورنو، فیلمبرداری زنده (Daneback et all, 2006; Dew, 2006; Hjorth 2010)، دسترسی نامحدود به معاشقه و تعامل جنسی چندگانه (partners sex with multiple) (Benotsch et al., (partners sex with multiple) chatting) (Dake, Price, Maziarz, & Ward, 2012; 2013) و گفتگوی آنلاین با غریبه‌ها (online with strangers) فراگیر شده است (Crimmins & Seigfried- Spellar, 2014). در مطالعه حاضر اکثر مشارکت‌کنندگان به قصد آشنایی و معاشقه با غیرهمجنس چت میکردند و آن را محیطی تحریک کننده می دانند. مشارکت‌کننده شماره ۱۱ در این خصوص می‌گوید: "به قصد روابط جنسی چت وارد سایت نمیشم اما به جوری بحث می‌ره به این سمت خیلی حال میده به جورایی ارضا می‌شم"؛ سکس مجازی برای مشارکت‌کنندگان کمترین مخاطره و هزینه را دارد و شرکای آنلاین را در هر ساعت از شبانه روز به یکدیگر وصل می‌کند. بر اساس یافته‌های این پژوهش وجود چنین خلوت‌گاهی در منزل مشارکت‌کنندگان را وسوسه می‌کند تا انواع مختلف سکس چت را تجربه کنند. مشارکت‌کننده شماره ۸ می‌گوید: "محیط چت جوریه که آدم خواهی نخواهی تحریک می‌شه پی ام روابط جنسی بده و وارد رفتارهای جنسی بشه". مشارکت‌کننده شماره ۲ می‌گوید: "نیاز جنسی زنان متأهل با دخترای مجرد فرق می‌کنه وقتی مزه روابط جنسی میره زیر زبونت حریص میشی می‌خوای همه جورشو تست کنی، همه وقته داشته باشی". گروهی دیگر از زنان متأهل از روابط جنسی چت بعنوان یک استراتژی جهت مقابله به مثل و انتقام از همسران خیانت کار خود عنوان کردند. مشارکت‌کننده شماره ۵ می‌گوید: "اگه خودش می‌تونه این ور و اون ور بپره دوست دختر بگیره منم می‌تونم صدتاشو داشته باشم، حالا چطوری می‌خواد ثابت کنه".

برخی از مشارکت‌کنندگان مرد، روابط جنسی چت را خیانت به همسرانشان محسوب نمی‌کردند و آن را روشی برای جبران نواقص جنسی همسرانشان می‌دانستند، بعنوان مثال برخی از کاربران در عباراتی مشابه روابط جنسی چت را درمان آبرومندانه مشکلات جنسیشان عنوان کردند. شماره ۱۱ در این باره می‌گوید: "وقتی هیچ حس جنسی به زنم

ندارم از اون ور آبرو هم دارم چکار کنم نیاز جنسی دارم.... خوب من که هرزگی نمیکنم خودمو به چت راضی کردم". مشارکت‌کننده شماره ۷ ادلیل روابط جنسی چت را عادت به خودارضایی عنوان می‌کند و راهی جز این مدل رفتار جنسی را لذت‌بخش نمی‌داند.

۲.۷ واحدهای معنی ویژه کاربران زن متأهل

۱.۲.۷ پرهیز از دیدار حضوری جهت حفظ آبرو

یکی از ویژگی‌های اختصاصی گفتگوهای مجازی در سایت‌های همسریابی میان زنان متأهل حذر از دیدار حضوری و به تعویق انداختن آن است؛ بر اساس مطالعات انجام شده در کشورهایی که هنجار عفت، به خاطر ترس از افشای هویت محدودیت‌های بیشتری (Countries with more restrictive modesty norms) برای زنان به همراه دارد، حذر از دیدار رو در رو یک راهبرد غالب برای ناشناس ماندن است (Larsson, 2013). در حالی که اساساً تمایل کاربران جوان از فعالیت در سایت‌های همسریابی در سایر کشورها قرار گذاشتن و رابطه رو در رو است (Helsper & Whitty, 2010, Subrahmanyam & Smahel, 2006). در پژوهش حاضر مشارکت‌کنندگان برای گمنامی اهمیت فوق‌العاده‌ای قائل بودند؛ اغلب آنها از در معرض دید عموم قرار گرفتن یا شناسایی شدن موقعیتشان وحشت داشتند. از این رو استراتژی‌های مختلفی نظیر درست کردن پروفایل قلابی، فرستادن دوستان مجرد سر قرار و طفره رفتن از دیدار حضوری استفاده می‌کردند. مشارکت‌کننده شماره ۳ در این خصوص می‌گوید: "وقتی کار به دید و باز دید می‌رسه یه جورایی فرار میکنم"؛ مشارکت‌کننده دیگری: "یه دوست مجرد دارم که خوراکش رفتن سر قرارای منه معمولاً اونو می‌فرستم برای جمع‌آوری اطلاعات"، دیگر مشارکت‌کنندگان نیز تأکید دارند که "اصلاً زنان شوهر دار خیلی کم پیش میاد برن طرف رو ببینن چون می‌ترسن"

۲.۲.۷ اختفای (disguisetion) وضعیت تأهل

اختفای تأهل در راستای پنهان کردن هویت واقعی و وضعیت ازدواج کاربران یکی از مرسوم‌ترین استراتژی‌ها در فضای مجازی است (Doring, 2006; Mc Kenna, 2000). راه تداوم رابطه و وارد شدن به مراحل پیشرفته‌تر در گرو مخفی کردن تأهل است (Abbas & Al-Bahrani, 2015)، اصرار کاربران مجازی بر اختفای وضعیت تأهل آنها به

اهمیت فرهنگ تقوا و حیاء در جامعه برمی‌گردد (El-Nawawy, et al, 2012)؛ در کنار مراقبت از آبروی خانوادگی، ترس از مجازات‌های سنگین علیه زناکار، شرم یکی از مهمترین احساساتی است که باعث شده مشارکت کنندگان با توجیحات مختلف به پنهان ماندن هویتشان اصرار بورزند (Piela, 2010; Sotoudeh & Friedland, 2017). گروهی از مشارکت کنندگان در این مطالعه با استدلال‌های زیر خواهان اختفای تأهلشان شدند؛ به طور مثال مشارکت‌کننده شماره ۵ می‌گوید: «نگفتم متاهلم {چون از دستم می‌پرید}. برخی از مشارکت کنندگان از قبح و هراس اجتماعی رابطه با زن شوهردار در جامعه ایرانی می‌گویند؛ مشارکت‌کننده شماره ۲ تجربه خود را این‌گونه مطرح می‌کند: «یه بار به یه پسره گفتم شوهر دارم، کلاً اخلاقمش تغییر کرد». مشارکت‌کننده شماره ۶ بر این باور است که با علنی شدن وضعیت تأهل، ورق بر می‌گردد چرا که پسران از عواقب چت با زنان متاهل بسیار واهمه دارند. آن‌ها مجازات این نوع رابطه را بسیار سنگین تلقی می‌کنند. «عکس العمل همه از بودن با زنی شوهر دار منفیه چون فقط آبروریزی نیست کار به دادگاه و زندان میرسه شایدم مرگ».

۳.۷ واحدهای معنی ویژه کاربران مرد

۱.۳.۷ حس آزادی در انتخاب همسر دوم

تعامل اینترنتی «شرایط آرمانی سخن گفتن (Ideal speech of Jürgen Habermas)» مورد نظر هابرماس را برای این گروه کاربران محقق می‌کند. اکثر کاربران مرد دلیل حضورشان در سایت را حس آزادی عمل در امتحان شانس دوم عنوان کردند. مشارکت‌کننده شماره ۷ اعلام می‌کند: «در سایت می‌تونم روزی چار پنج تا دختر و ارزیابی کنم تا اگه خواستم ازدواج مجدد کنم مثل این دفعه سرم کلاه نره». از دیگر دلایل مراجعه به سایت برای کاربران مرد آزادی عمل جهت ازدواج دوم و یا بعبارتی ازدواج فانتزی (Fancitic marriage) است (Helsper et al, 2010). مشارکت‌کننده شماره ۱۱ می‌گوید: «ازدواج دوم برای مردان نه خلاف سخن خدا و نه شرع اسلام است؛ یه ضرورته برای مردانی که مثل من در قالب دین همسر اولم رو گرفتم...».

آزادی عمل در بازگویی مسائل جنسی و شفافیت در ارائه درخواست‌های جنسی جذاب‌ترین بخش عضویت در سایت‌های همسریابی است. مشارکت‌کننده شماره ۸ در این

باره می‌گوید: «یکی از خاصیت‌های سایت این که می‌تونی بدون اینکه خجالت بکشی نیازها و ویژگی‌های جنسیتو با طرفی که قصد ازدواج داری در میون بذاری». آزادی در فضای چت محیطی را فراهم آورده که امکان هر گونه خطایی در آن وجود دارد و چت بدون مانعی برای خطاها محسوب می‌شود و مانعی در راه آن نیست. حس عدم نظارت در سایت‌های همسریابی به مشارکت‌کننده آزادی عمل بیشتری می‌دهد. شماره ۹ می‌گوید: «اگه {در سایت} خطایی ام بکنی کسی کاری باهات نداره؛ اما تو خاستگاری رسمی به هزارتا آدم باید جواب پس بدی». تالارهای گفتگوی مجازی به فرد همزمان امکان برقراری ارتباط با چندین کیس را در مکان‌های مختلف می‌دهد. مشارکت‌کننده شماره ۹ حس آزادی و اختیار عمل را اینگونه بیان می‌کند: «خوبی سایت اینه که همین الان که با تو دارم صحبت می‌کنم سه نفر دیگه هم دارن پی ام می‌دن و این حس تمام نشدن کیس‌ها برام خوبه».

۲.۳.۷ تمایل به ازدواج سفید:

برخی از پژوهشگران ضمن اشاره به ماهیت سیال جهان امروز به تغییر ساختار ازدواج و خانواده در قالب الگوهای جدید می‌پردازند. همان‌طور که گیدنز تأکید می‌کند: «در میان تغییراتی که این روزها در جریان است، اهمیت هیچکدام به اندازه اتفاقاتی نیست که در زندگی شخصی و روابط جنسی - حیات عاطفی، ازدواج و خانواده - در حال وقوع است و چون هیچ چیز قطعی و ثابتی وجود ندارد خانواده نیز به همین سمت سیر می‌کند» (گیدنز، ۱۳۸۰: ۱۲۹). باومن نیز به ویژگی سیالیت فزاینده در زندگی اجتماعی معاصر تأکید دارد؛ او مبدع اصطلاح عشق سیال است (باومن، ۱۳۸۴: ۱۰) مشخصه تعیین‌کننده این نوع عشق ورزی را در دلالت‌های معنایی می‌توان یافت که کاربران این مطالعه به آن اشاره کردند و در پژوهش‌های عدلی پور و همکاران (۱۳۹۲)؛ فرهمند و کریمی (۲۰۱۶) روابط مدرن‌رهایی از تعهد است. مشارکت‌کننده شماره ۱ می‌گوید: «اگه زمان ازدواج من می‌شد بدون تعهد رسمی ازدواج کرد، این کارو می‌کردم و الان بعد از رسمی شدن طلاقمون واقعاً دنبال چنین چیزی هستم». مشارکت‌کننده شماره ۷ و ۸ نیز منتظرند پس از ثبت نهایی طلاق از طریق سایت شخص مناسب برای ازدواج سفید را جستجو خواهند کرد. با توجه به شواهد تجربی و نظری ارائه شده افزایش تمایل کاربران مرد در سایت‌های همسریابی و تمایل به ازدواج سفید ریشه در رونق گرفتن مفهوم سیالیت در روابط و بی

معنا شدن تعهدات درازمدت بین فردی دارد که در پژوهش آزاد ارمکی و همکاران (۱۳۹۶)؛ آزاد ارمکی (۱۳۹۰) و گلچین و همکاران (۱۳۹۶) نیز به آن اشاره شده است.

۸. بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف مطالعه جهان زیست کاربران متأهل عضو در چهار سایت همسریابی انجام شد که روی هم رفته بیش از دو میلیون عضو دارد انجام شده است؛ با توجه به اینکه تعداد قابل توجهی از این اعضا را کاربران متأهل تشکیل می‌دهند و هرگز آمار مشخصی از این افراد وجود ندارد، مطالعه حاضر پس از دو سال و با خروج ۷۶ کاربر پس از اطلاع از هدف گفتگو با ۱۱ کاربر متأهل به اشباع رسید. مقولات کشف شده طی سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی منتج به ارائه چهار مقوله مشترک میان کاربران زن و مرد متأهل شامل (اعتیاد به چت، تجربه محدودیت در خانواده‌های سستی، چت علاج رفع تنهایی، چت برای سرگرمی، فراغت و گذران وقت، روابط جنسی چت) شد؛ همچنین دو مقوله خاص کاربران زن متأهل شامل (پرهیز از دیدار حضوری و اختفای تأهل) در کنار دو مقوله خاص کاربران مرد متأهل شامل (حس آزادی عمل برای ازدواج دوم و تمایل به ازدواج سفید) نیز به دست آمد. پس از پس از ترکیب، ادغام و مقایسه مفاهیم مقوله هسته (Core Category) تحت عنوان: «فضای مقاومتی از سوی افراد کم‌رضایت از ازدواج» انتخاب شد.

نظر به اهمیت جنبه اکتشافی این پژوهش مبنی بر شکل‌گیری یک گفتمان مقاومت از سوی کاربران متأهلی که از زندگی مشترک خود با همسرشان در دنیای واقعی رضایت اندکی دارند و در تالارهای همسریابی به دنبال گفتگو با جنس مخالف هستند. ابتدا به بحث پیرامون شرایط خاص این کاربران پرداخته می‌شود، اکثر مشارکت‌کنندگان در غیاب همسرانشان برای پرکردن تنهایی خود وارد این فضا می‌شدند. مشارکت‌کنندگان به این دلیل احساس تنهایی می‌کردند که همسرانشان وقت کمتری را به آنان اختصاص می‌دادند، ازدواج مصلحتی را تجربه کرده بودند و نهایتاً می‌توان وجه مشترک همه این افراد اعم از زنان و مردان متأهل را کم‌رضایتی از ازدواج، عادی شدن روابط بعد از ازدواج و سردی جنسی در روابط واقعی با همسرشان عنوان کرد. دلیل ورود آنها به تالارهای همسریابی، تلاش برای جبران کاهش نارضایتی، در مواردی ممانعت یا به تأخیر انداختن طلاق استنباط می‌شود. این یافته‌ها با نتایج حاصل از پژوهش ذکایی (۱۳۹۴) و عبدی (۱۳۹۰) النواوی و

همکاران (۲۰۱۳) و عباس و همکاران (۲۰۱۵) سازگار است. در این پژوهش‌ها نیز از چت به عنوان ساز و کاری جهت کاهش فشار روانی ناشی از ازدواج ناموفق و ناسازگاری با همسر یاد شده است.

از آنجا که این پژوهش در فضای مجازی و بدون در نظر گرفتن تعلق شهری/روستایی صرفاً در میان کاربران سایت‌های همسریابی انجام گرفته است صرفاً به تحلیل دلالت‌های معنایی کاربران بر حسب جنسیت و وضعیت تأهل پرداخته شده است. طبق یافته‌های این پژوهش، وجود قشر بندی جنسیتی و اهمیت بدن زنان در کنار زنانه تعریف شدن فرهنگ شرافت و حیاء موجب شده است که زنان مشارکت کننده در این پژوهش گفتگوهای خود را با جنس مخالف به عرصه فضای مجازی و به دور از هر نوع سرزنش و مجازات خانوادگی و قانونی بکشانند. این یافته در دیگر کشورهای خاورمیانه نظیر عربستان، مصر و تونس توسط هاتفیلد و همکاران (۲۰۱۵) تأیید شد. لایلا ابولقد (۱۹۹۸) نیز در مطالعه خود به تمایل زنان برای فرار از محدودیت‌های سنتی با توسل به ابزارهای جامعه مدرن اشاره کرده بود. به این ترتیب، کاربران با پنهان کردن هویت خود فضای مجازی را به محیطی امن و مناسب برای دوست شدن، گفتگوی عاشقانه و صمیمیت با جنس مخالف تبدیل کردند. در واقع طبق نتایج این مطالعه که همراستا با پژوهش‌های دورینگ (۲۰۰۹)؛ کالی و همکاران (۲۰۱۳)؛ پیل (۲۰۱۰) است.

برخی از زنان متأهل در این مطالعه برای مقابله به مثل و تلافی پیمان شکنی همسرانشان به تعهدات مربوط به ازدواج و تأهل در جهان واقعی به عضویت سایت همسریابی در آمدند. این گروه از مشارکت کنندگان به دلایل گوناگون امکان گفتگو یا ارتباط با جنس مخالف در دنیای حقیقی را نداشتند و به ناچار به دنیای مجازی پناه آورده بودند. پژوهشگران از وجود چنین انگیزه‌ای در مطالعات خود سخن گفتند بنابراین نتایج این مطالعه با یافته‌های پیت (۲۰۱۵) و ویلر (۲۰۰۷) سازگار است.

اگر چه کم‌رضایتی از زندگی زناشویی هسته اصلی عضویت در سایت‌های همسریابی عنوان شد، اما حس انتقام جویی از همسر در میان کاربران به تدریج موجبات اعتیاد اینترنتی را برای هر دو گروه فراهم آورده است، بنابراین تعداد قابل ملاحظه‌ای از آنها بدون فعالیت در سایت نمی‌توانند به زندگی عادی خود برگردند و مدام از طریق موبایل‌های خود در حال کنترل وضعیت کاربریشان هستند؛ چالشی که در بسیاری از تحقیقات نظیر بومنگکن و همکاران (۲۰۱۳) و بوکان و همکاران (۲۰۱۴) کریمینز و همکاران (۲۰۱۴) تحت عنوان

اعتیاد سایبریک تأیید شده است. طبق نتایج حاصل از این پژوهش، پیامد این حضور مکرر همراه با احساس عذاب وجدان و خشم از خویشتن است، زیرا کاربران این فعالیت را بصورت پنهانی و در غیاب همسرانشان انجام می‌دهند، اما در درون خود آن را نوعی «خیانت مجبور» (Compulsory Betrayal) تعریف می‌کنند. اگر چه در این پژوهش احساس شرم در میان کاربران زن و خشم در میان کاربران مرد استنباط شد، اما در پژوهش‌های دان بک و همکاران (۲۰۰۵) و گالا (۲۰۰۳) میزان مشابهی از احساس شرم در مردان و زنان خائن به ازدواج گزارش شده است.

یکی از مهمترین استراتژی‌های مقابله با احساس شرم و گناه «خود افشایی» (Self-exclusion) برای افراد هم‌درد است که طبق مطالعات انجام شده در کشورهای غربی راهی جهت افزایش صمیمیت میان کاربران می‌شود. اما مطالعه روایت مشارکت‌کنندگان در پژوهش حاضر نشان داد کاربران در مطالعه حاضر به دلیل ترس از آبرو تمایلی به خودافشایی نداشتند و اکثریت آنها از ساختن پروفایل دروغین و گفتگوهای غیرواقعی در ارائه اطلاعات خود سخن گفتند. این درحالی است نتایج مطالعات انجام شده توسط برونل (۲۰۰۷) و پرساد (۲۰۱۰) نشان می‌دهد که در کشورهای غربی خودافشایی بعنوان یک استراتژی جهت یافتن یک رابطه صمیمی است و نه یک رابطه دروغین که مشارکت‌کنندگان در این پژوهش در صدد برپا کردن آن بودند.

نظر به آنچه مطرح شد می‌توان نتیجه گرفت کاهش رضایت از زندگی مشترک میان زوجین در دنیای واقعی، موجب افزایش کاربران متأهل متقاضی برای ازدواج مجازی، ازدواج مجدد و یا ازدواج سفید به عنوان ساختارهای نابهنجار و غیرقابل قبول در جامعه ایران شده است و چنانچه با این چالش از طریق افزایش مهارت‌های ارتباط کلامی میان زوجین مواجه نشویم شاهد تثبیت اشکال نابهنجاری از ازدواج در جهان واقعی خواهیم بود. این مقاومت در میان کاربران زن به دلیل جو محدود اجتماع و قوانین محدودکننده شرع بیش از مردان در فضای مجازی زمینه رشد دارد. زیرا فضای مجازی برای این گروه از مشارکت‌کنندگان ارتباطی امن، راحت و به دور از قضاوت را فراهم آورده است (Bunt, 2003; Wheeler, 2007) که آزادی آنها را به رسمیت می‌شناسد و بسیاری از تابوهای اجتماعی در آن نقض می‌شود (Cali et al, 2013). و برای مردان متأهل نیز در کنار ازدواج مجازی موجب افزایش چندهمسری و ازدواج سفید در دنیای واقعی را فراهم می‌آورد که قطعاً وضعیت نهاد خانواده را بغرنج‌تر می‌کند. از این رو پیشنهاد می‌شود در این سایت‌ها

بخش روان‌شناختی جهت رسیدگی به مشکلات زوجین طراحی شود تا مردان و زنان متأهل بتوانند در خصوص کاهش رضایت خویش با افراد متخصص وارد گفتگو شوند. با توجه به این نتایج پیشنهاد می‌شود در فضای مجازی بر اساس هر شهر اپ‌هایی طراحی شود که امکان گرفتن مشاوره پیش از ازدواج و مدیریت کم‌رضایتی از زندگی زناشویی توسط متخصصان فراهم شود تا کاربران بجای رجوع به کاربرانی که مشکل مشابه دارند و پایه ریزی روابط خارج از خانواده، امکان گرفتن مشاوره از متخصصان خانواده جهت مدیریت مسئله موجود را پیدا کنند. لازم است طراحی این اپ‌ها بر اساس نرخ مشارکت کاربران متأهل در سایت‌های همسریابی و میزان طلاق ثبت شده در هر منطقه مورد توجه قرار گیرد.

کتابنامه

- آزاد ارمکی، تقی؛ شریفی ساعی (۱۳۹۰). تبیین جامعه‌شناختی روابط خانوادگی آنومیک در ایران، فصلنامه خانواده‌پژوهی، ۷ (۴) ۴۳۵-۴۶۲.
- آزاد ارمکی، تقی؛ شریفی ساعی، محمد حسین؛ ایشاری، مریم طالبی (۱۳۹۶). همخانگی؛ پیدایش شکل‌های جدید خانواده در ایران، دو فصلنامه جامعه‌پژوهی فرهنگی (۳) ۱. صص ۴۳-۷۷.
- برات دستجردی، ن، عرفان، آ. (۱۳۹۱). بررسی عوامل مؤثر در گرایش بر ازدواج اینترنتی در بین دانشجویان (با رویکرد آسیب‌شناسانه به ازدواج اینترنتی)، نشریه مطالعات میان‌رشته‌ای در رسانه و فرهنگ، ۲ (۲)، صص ۶۶-۸۲.
- ذکائی، محمد سعید؛ حسنی، محمد حسین. (۱۳۹۴). «گونه‌شناسی کاربران رسانه‌های اجتماعی»، فصلنامه راهبرد اجتماعی فرهنگی، سال پنجم، شماره هفدهم.
- رجبلو، علی؛ علیخانی، زهرا، (۱۳۹۵). بررسی جامعه‌شناختی گفتمان عامیانه در خرده فرهنگ جوانان، مجله جامعه‌شناسی ایران، دوره شانزدهم، شماره ۲، صص ۷۳-۱۰۶.
- رسولزاده اقدم، صمد؛ عدلیپور، صمد؛ میرمحمدتبار، سیداحمد و سیمین افشار (۱۳۹۴). تحلیل نقش رسانه‌های اجتماعی در گرایش به سبک زندگی نوین در بین جوانان ایرانی، دو فصلنامه پژوهش‌های جامعه‌شناسی معاصر، سال چهارم، شماره ۶، صص ۳۳ تا ۶۶.
- رشنو، مراد؛ کیانفر، فرهاد (۱۳۹۶). بررسی عوامل مؤثر جامعه‌شناختی نگرش جوانان به ازدواج از طریق استفاده از سایت‌های همسریابی، پنجمین همایش علمی پژوهشی علوم تربیتی و روانشناسی، آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی ایران.

سبحانی، فرناز، بهروان، حسین و نوغانی دخت بهمنی، محسن (۱۳۹۵). گرایش‌های متفاوت نسبت به سایتهای همسریابی، مجله علوم اجتماعی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، سال سیزدهم، صص ۱۴۹-۱۷۰.

عبدی محمدرضا (۱۳۹۰). خیانت اینترنتی: بررسی نگرش افراد نسبت به فعالیت‌های اینترنتی شریک زندگی. مجله تحقیقات علوم پزشکی زاهدان؛ مقاله علمی-پژوهشی.

عدلی پور، صمد؛ یزدخواستی، بهجت و خاکسار، فائزه (۱۳۹۲). شبکه‌ی اجتماعی فیسبوک و شکلگیری هویت بازانديشانه در بین دانشجویان دانشگاه تبریز"، فصلنامه پژوهش‌های ارتباطی، شماره ۳، صص ۹۵-۱۲۲.

فتحی، حبیب‌الله، جعفری، علی (۱۳۹۶). رابطه مصرف رسانه‌ای با تغییر سبک زندگی، فصلنامه مطالعات رسانه‌های نوین، سال سوم، شماره ۹، صص ۲۲۱-۲۵۵.

فدرستون، مایک (۱۳۸۶)، زیبایی شناختی کردن زندگی روزمره، مهسا کرم پور، ارغنون: ویژه نامه فرهنگ و زندگی روزمره، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.

فرهمند، مهناز و کریمی منجرموتی، یزدان (۱۳۹۶). بررسی رابطه بین فناوریهای نوین ارتباطی و بازانديشي هویت دینی جوانان شهر تهران، فصلنامه توسعه اجتماعی (توسعه انسانی سابق)، دوره ۱۲، شماره ۱، صص ۸۰-۵۹.

کنعانی، محمدامین؛ محمدزاده، حمیده و شماره ۲ محمدزاده، (۱۳۹۳). بررسی رابطه استفاده از اینترنت با نگرش به دوستی اینترنتی با جنس مخالف، فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران، شماره ۴، صص ۶۳-۸۴.

گلچین، مسعود صفری، سعید (۱۳۹۶). کلان شهر تهران و ظهور نشانه‌های الگوی تازه‌های از روابط زن و مرد؛ فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران، دوره دهم، شماره ۱، صص ۲۹-۵۷.

وسنوو، رابرت. (۱۳۹۹). «جامعه شناسی فرهنگ نظریه ای درباره اندیشه و ساختار اجتماعی»، ترجمه مصطفی مهرآیین، تهران: نشر کرگدن.

Abbas, nawal f; al-bahrani, rana h. (2015). The Search for Identity in Online Chat, **international journal of humanities and cultural studies**, Volume 2 issue 2.

Abu-Lughod L (ed) (1998) Remaking women: feminism and modernity in the Middle East. Princeton University Press, Princeton.

Benotsch, EG1; Snipes, DJ; Martin, AM and Bull SS (2013). Sexting, substance use, and sexual risk behavior in young adults, *Journal of Adolesc Health*. Mar;52(3), pp:307-13. doi: 10.1016/j.jadohealth.2012.06.011.

Boonmongkon, Pimpawun ; Ojanen, T Timo; Ronnapoom, Samakkeekarom, Samoh Nattharat ; Rachawadee Iamsilpa and Soifa Topananan (2013). She met her (boy) friend online': negotiating gender identity and sexuality among young Thai women in online space, **Journal of Culture, Health & Sexuality: An International Journal for Research, Intervention and Care**, Volume 15, Issue 10, pp: 1162-1174.

- Buchanan, Tom; T. Whitty, Monica (2014). The online dating romance scam: causes and consequences of victimhood, *Journal of Psychology, Crime & Law*, Volume 20, - Issue 3, PP: 261-283.
- Bunt, GR (2003). **Islam in the digital age: E-jihad, online fatwas and cyber Islamic environments**, Pluto Press.
- Cali, Billie E; Coleman, Jill M ; Campbell, Catherine (2013). Stranger Danger? Women's Self-Protection Intent and the Continuing Stigma of Online Dating, **Cyber psychology, Behavior, and Social Networking**, Vol. 16, No. 12.
- Crimmins, Danielle M; Seigfried-Spellar, Kathryn C. (2014). Peer attachment, sexual experiences, and risky online behaviors as predictors of sexting behaviors among undergraduate students, **Human Behavior**, No 32, pp: 268–275.
- Daneback, K., Cooper, A., & M'ansson, S-A. (2005). An internet study of cybersexparticipants. **Archives of Sexual Behavior**, 34, pp: 321–328.
- Dew B, Brubaker M, Hays D. (2006). From the alter to the Internet: Married men and their online sexual behavior. **Sexual Addiction & Compulsivity**. ;13:195–207.
- Dörin, Nicola M (2009). The Internet's impact on sexuality: A critical review of 15 years of research, **Computers in Human Behavior**, Volume 25, Issue 5, September, Pages 1089-1101.
- El-Nawawy, Mohammed; Khamis , S (2012). Divergent identities in the virtual Islamic public sphere: A case study of the English discussion forum 'Islam online', **Journal of Arab & Muslim Media Research**, 5(1):31-48.
- Galal I (2003) Online dating in Egypt. **Glob Media Journal**, 2:1–19. <http://lass.purduecal.edu/cca/gmj/fa03/gmj-fa03-galal.htm>.
- Hatfield, Elaine; Rapson, Richard L (2015). From pen pals to chat rooms: the impact of social media on Middle Eastern Society, She met her (boy) friend online?: negotiating gender identity and sexuality among young Thai women in online space, online on **SpringerPlus**, No 254.
- Helsper, Ellen and Whitty, Monica (2010) Netiquette within married couples: agreement about acceptable online behavior and surveillance between partners. *Computers in Human Behavior*, 26 (5). pp. 916-926.
- Helsper, Ellen and Whitty, Monica (2010) Netiquette within married couples: agreement about acceptable online behavior and surveillance between partners. **Computers in Human Behavior**, 26 (5). Pp: 916-926. ISSN 0747-5632.
- Hjorth, L 2010, 'The game of being social: Web 2.0, social media and online games', *IOWA Journal of Communication*, vol. 42, no. 1, pp. 73-92.
- Irum, panel; Abbasi, Saeed (2019). Personality and Individual Differences Short Communication Social media addiction in romantic relationships: Does user's age influence vulnerability to social media infidelity?, **Personality and Individual Differences journal**, Volume 139, Pages 277-280.

- Jaiswal, Neerja; Bahedia, Anushree (2016). A Gender Study on the Leisure Time Activities (LTA) Pursued by the Youth, *Journal OF Studies on Home and Community Science*, Volume 10, 2016 - Issue 1-3, PP: 26-33.
- Larsson G (2011) Do not engage in unnecessary chatting. In: Larsson G (ed) *Muslims and the new media: historical and contemporary debates*. Ashgate, Surrey.
- McKenna, Katelyn Y. A; Bargh, John A. (2000). Plan 9 from Cyberspace: The Implications of the Internet for Personality and Social Psychology, ***Personality and Social Psychology Review***, 4(1):57-75.
- Paumgarten, N., (2011), "Looking For Someone: Sex, Love, And Loneliness On The Internet, *New Yorker Magazine*, available at, http://www.newyorker.com/reporting/2011/07/04/110704fa_fact_paumgarten#ixzz2eaiykev k.
- Peters, CS ; Malesky, LA (2008). Problematic usage among highly-engaged players of massively multiplayer online role playing games, ***Cyber Psychology & Behavior journal***, Vol 11(4), pp:481-4.
- Persad, S. S. (2006). *Internet Use, Social. Encyclopedia of Children, Adolescents, and the Media*. SAGE Publications. 20 Apr. 2010<http://www.sageereference.com/childmedia/Article_n232.html>.
- Piela, Anna (2010). Muslim Women's Online Discussions of Gender Relations in Islam, ***Journal of Muslim Minority Affairs***, Volume 30, - Issue 3, pp 425-435.
- Pitt L., Ewing M., Teo F., Phau I. (2015) The Use of the Internet as a Subjective Leisure Experience a Study of Australian University Students. In: Moore M., Moore R. (eds) *New Meanings for Marketing in a New Millennium. Developments in Marketing Science: Proceedings of the Academy of Marketing Science*. Springer, Cham.
- Sakr N (2014) Women and media in the middle East: power through selfexpression. *Library of Modern Middle East Studies*. I. B. Tarus, London
- Shahine G (2004) Modern khatba? Cairo. *Al-Ahram. Weekly Online*. [http:// weekly.ahram.org.eg/2004/695/feature.htm](http://weekly.ahram.org.eg/2004/695/feature.htm).
- Sotoudeh, Ramina; Friedland, Roger; Afary Janet (2017). Digital romance: the sources of online love in the Muslim world. ***Media, Culture & Society***, Vol 39, Issue 3, 2017.
- Subrahmanyam, KI; Smahel, D, Greenfield, P (2006). Connecting developmental constructions to the internet: identity presentation and sexual exploration in online teen chat rooms, *US National Library of Medicine National Institutes of Health* ;42(3):395-406.
- Wheeler Deborah L (2007). Women, Internet Cafés, and Life Transformations in Egypt, ***Information Technologies and International Development***, Volume 4, Number 2, pp: 2007, 89-104.
- Zitzman, Spencer T; Butler, Mark H (2009). Wives' Experience of Husbands' Pornography Use and Concomitant Deception as an Attachment Threat in the Adult Pair-Bond Relationship, ***Journal of Sexual Addiction & Compulsivity , The Journal of Treatment & Prevention***, Volume 16, - Issue 3, PP: 210-240.
- Žumárová, Monika (2015). Computers and Children's Leisure Time, ***Procedia - Social and Behavioral Sciences***, Volume 176, 20 February 2015, PP: 779-786.